

Marianne De Waegeneer

Op zaterdag 17 januari 2004 is Marianne De Waegeneer overleden. Ze was 47 jaar. Van 1989 tot 1997 werkte ze in Amsab-ISG, eerst in de bibliotheek, en dan bij de projecten. Toen haar ziekte haar steeds meer uitputte, stopte ze met werken. Ze is echter nooit echt weggeweest. Zolang ze kon, bleef ze regelmatig bezoekjes brengen en telkens hoorde je die typische lach van haar. Marianne was een eeuwige optimiste, bijzonder geëngageerd en met een enorm gevoel voor esthetiek. Een leven waarin kwaliteit en genieten niet in tegenspraak stonden tot solidariteit en strijd. Een klein vrouwtje met een groot hart.

We drukken hieronder de afscheidstoespraak af van Rik Hemmerijckx, één van haar goede vrienden.

Adieu à Marianne

Het lot kan soms onbarmhartig zijn en het overlijden van Marianne heeft ons allen met gevoelens van treurnis, woede en onmacht achtergelaten. Toen zij de eerste symptomen van haar ziekte vertoonde leek het bijna onwezenlijk, onmogelijk dat dit alles zou gebeuren. Marianne was immers de levenslust zelve. Haar aangeboren goedlachsheid en haar aanstekelijk enthousiasme straalden af op alles en iedereen. Zij was een spetterend zonnetje; een wondermiddel tegen elke vorm van verzuring; en lang vóór Steve Stevaert wist zij dat het socialisme vooral gezellig moest zijn.

Marianne was afkomstig uit een scharlakenrood nest uit de fabrieksstad Aalst. Haar ouders waren overtuigde communistische militanten - eenvoudige, oprechte mensen. Het strakke, rigide partijdenken was aan hen echter niet besteed. Van vader René kreeg zij vooral een politieke reflex mee, en van moeder Marie-Louise kreeg zij de creatieve stimulansen en de emotionele zelfzekerheid. Maar Marianne was ook een kind van haar tijd - de periode van na mei '68 - met haar kritische geest, haar vrijgevochten opstelling en haar zoeken naar nieuwe cultuur- en samenlevingsvormen.

Als vanzelfsprekend vond zij in Aalst tijdens de jaren 1974-1976 haar plaats in het non-conformistische milieu van het welhaast legendarische 'Fabriekskén', ook wel het Centrum voor Samenlevingsvernieuwing genoemd. Deze vrijplaats, waar allerlei creatievelingen, alternatieve geesten en het zogenaamde 'langharig tuig' mekaar vonden, was toen zowat de verwerkelijking van de concrete utopie. Marianne was er actief in de theatergroep De Pan en als feministe sloot ze zich ook aan bij de lokale Fem-Soc-groep EVA.

De ongedwongen sfeer van die jaren zal ongetwijfeld haar stempel gedrukt hebben op de jonge Marianne, maar daarnaast zal zij op haar eigen wijze het politieke engagement van haar ouders voortzetten. Begin 1977 verhuisde zij naar Gent en zocht er aansluiting bij de Kommunistische Jeugd (KJ). De groep rond Jan Turf, Anne-Marie Monteyne en Marie Beelaerts had eigenlijk meer weg van een geestige vriendenkliek, maar vanuit de KJ zou Marianne de stap zetten naar de KP, de Kommunistische Partij.

Vanaf het midden van de jaren 1970 maakte de KP in Vlaanderen een vernieuwingsoperatie door en mede onder impuls van Jef Turf werden de ideeën van het eurocommunisme er binnengehaald. Met die vernieuwingsoperatie vonden ook een aantal jonge intellectuelen, zoals een Doom, een Raes of een Abicht, hun weg naar de KP. Vanuit haar eigen antidogmatische ingesteldheid vond Marianne in dat eurocommunisme een bijna natuurlijke invulling van haar eigen overtuiging en dankzij Jef Turf kon zij in deze jaren aan de slag als telefoniste op de redactielokalen van *De Rode Vaan*.

Marianne heeft als militante nooit een zwaarwichtig discours ontwikkeld, maar vanuit haar emotioneel gevoelscommunisme had zij over alles wel een uitgesproken mening, en met haar gevatte tussenkomsten wist zij de Grote Manitoes wel eens terug met de voeten op de grond te zetten. Nee, zij was geen meeslepende Pasionaria, maar zij had wel iets van een kwieke Gavroche.

Kenmerkend voor Marianne was ook dat zij niet academisch gevormd was, maar vanuit een authentieke interesse, en mede door haar eigen flair, wist zij met een aantal van die KP-intellectuelen een blijvende vriendschap op te bouwen. Sommigen vatten haar licht op, maar anderen wisten haar zeker naar waarde te schatten en zijn er zich van bewust dat het zonder Marianne maar een saaie boel zou geweest zijn. Zij was dikwijls het extra element dat een groep weet bijeen te houden.

De KP was in die jaren in beweging en toen het Masereelfonds werd uitgebouwd als links-progressieve culturele poot toonde Marianne zich onmiddellijk een actieve en enthousiaste deelnemster. Het waren de jaren van de Ludieke Rebelse feesten in Damme en de protestmanifestaties tegen De Brakke Grond in Amsterdam. Het was ook de periode van de grote vredesbetogingen in Brussel, waar Marianne, samen met haar ouders, telkens weer aan deelnam. Marianne was een immer bezige bij en als feministe volgde zij tevens de activiteiten van de KP-Vrouwencommissie of de Vrouwen-groep van het Masereelfonds. Tussendoor brak zij op de Gentse feesten ook nog de val van een zatte schoorsteenveger. Ach, het was niet de laatste keer dat een man voor haar zou vallen.

Maar Marianne had ook nog andere noten op haar zang en in het Brecht-Eisler-koor vond zij een vruchtbare voedingsbodem voor haar artistieke interesses. Het was daar dat zij Luc De Smet leerde kennen met wie zij jarenlang zou samenwonen. Via Luc, die leraar was aan de Gentse academie, kwam zij in contact met een totaal nieuwe wereld: deze van de schone kunsten, het theater en de muziek. Die brede culturele belangstelling zou zich in de loop der jaren alleen maar verder uitdiepen.

Al die tijd is Marianne trouw gebleven aan haar communistisch engagement, maar haar enthousiasme en warmbloedige inzet konden niet verhinderen dat het draagvlak van de KP steeds kleiner werd. In 1986 heeft zij de voor haar pijnlijke beslissing genomen om ontslag te nemen uit de partij. De val van de Muur heeft haar enkele jaren later in die beslissing bevestigd.

In de jaren tachtig had Marianne voor het Wijkgezondheidscentrum van de Brugse Poort gewerkt, en na een periode van werkloosheid kon zij in 1989 aan de slag in het socialistische archief van het AMSAB. Marianne, die in haar communistische jeugdjaren nog in de Bagattenstraat gewoond had, was terug van weggeweest. In de AMSAB-bibliotheek kon zij haar ervaring, kennis, en voeling met de oude en nieuwe sociale bewegingen ten volle benutten en het was mede door haar toedoen dat Jef Turf er zijn archief heeft gedeponereerd.

Ik kende Marianne al vele jaren, maar het was via AMSAB - waar ik toen als historicus werkte - dat ik haar van nabij heb leren kennen. Zoals Marianne was ik in die periode een politiek dakloze, en het was na die zwarte zondag van eind 1991 dat we in onderling overleg de stap naar de SP gezet hebben. We zijn toen in de SP-wijkclub van de Heirnis actief geworden omdat wij ervan overtuigd waren dat het Vlaams Blok moest gestopt worden vanuit de SP en vanuit het sociale. In die jaren trokken wij regelmatig samen op en ik herinner mij vooral die keer dat we het gepresteerd hebben om alle 'dames' van de 'glazen straat' een pamflet te bezorgen voor een uiteenzetting met Patsy Sörensen. Ik weet niet of onze zendingsdrang daar enig blijvend resultaat heeft gehad.

Marianne is - zoals steeds - haar eigen weg gegaan en zij heeft via de Heirnis vooral ook Staf leren kennen, met wie ze later getrouwd is, en in wie zij een gedreven en toegewijde man heeft gevonden. Ondanks haar ziekte heeft Marianne met Staf nog intense en gelukkige jaren beleefd. De inzet en overgave van Staf om Marianne te helpen en bij te staan is totaal geweest: liefde kan inderdaad bergen verzetten...

Marianne, wij gaan je missen!

Adieu!

Rik Hemmerijckx